

Полікарпова Ю.

УДК 81'243:378.147

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК АКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ

Комунікативні уміння завжди вважалися важливою умовою успішності фахівця, показником його професіоналізму. На початку XXI століття у зв'язку з інтенсифікацією процесів глобалізації та інтеграції України до світової спільноти особливого значення набула іншомовленнева комунікативна компетенція, зокрема англомовна. Для її розвитку у студентів в процесі викладання ділової іноземної мови необхідно використовувати активні методи навчання, що забезпечують активність і різноманітність їхньої мисленнєвої та практичної діяльності у процесі засвоєння навчального матеріалу. Активні методи навчання передбачають практичну спрямованість, діяльнісний підхід, творчий характер, ігрові елементи, діалогічність, інтерактивність, групову роботу, задіяння органів чуттів, рух та рефлексію. До таких методів навчання, що набувають все більшої популярності, належать презентації, проекти, рольові ігри, дискусії, кейси, форуми, технологія акваріуму, «мозковий штурм», синектика, розробка портфоліо, створення дерева рішень, віртуальні екскурсії тощо.

Крім того, враховуючи інтенсивну інформатизацію сучасного суспільства, уміння та навички роботи з різними джерелами інформації, а також використання новітніх інформаційних технологій для досягнення різних, передовсім професійних, цілей є необхідною компетенцією сучасного фахівця в будь-якій сфері діяльності. «Світ дедалі більше використовує науково-інформаційні технології, які, у свою чергу, спричинюють два важливі наслідки. По-перше, нині розвиток людини, особистості, як ніколи раніше, стає показником, виміром прогресу будь-якої країни. По-друге, цей розвиток індивідуальності стає головним важелем подальшого розвитку країни» [6, с. 5].

Виходячи з цього, сучасні підходи до викладання іноземних мов мають відповідати таким основним вимогам: комунікативна орієнтованість, професійна спрямованість, активна творча діяльність студента, робота з різними іншомовними джерелами інформації та використання інформаційних технологій. На наш погляд, презентація як різновид комунікативних вправ відповідає вказаним вимогам і може широко використовуватися в курсі викладання ділової англійської мови.

Можливості та технології використання презентацій у вивченні іноземних мов ставали об'єктом уваги вітчизняних та закордонних дослідників (Ю.С. Авсюкевич, Н.Л. Драб, О.Ю. Попова, О.Б. Тарнопольський, Л.М. Горелова, Г.А. Павловська, Л.Г. Кузьміна, Н.І. Клевцова, Д.Д. Клементьєв, А.С. Лазарева, Н.Л. Лукошкіна, Л. Арредондо, Е.С. Churchman, А. Jay, J. King, J. Comfort, M. Powell, R. Whatley та ін.) [1-7].

Слід зазначити, що сьогодні у науковій літературі спостерігаються різні трактування терміну «презентація». У працях закордонних фахівців він використовується здебільшого на позначення повідомлення, що містить нову ідею, її пояснення, свіжу інформацію, демонструє матеріал для подальшого обговорення та усвідомлення. У наукових розвідках вітчизняних дослідників термін «презентація» нерідко ототожнюється з комп'ютерною презентацією. До речі, в іноземній науково-методичній літературі з метою уникнення такого ототожнення часто вживається термін «усна презентація» (*oral presentation*). Крім того, у ряді науково-методичних статей спостерігається певне нерозрізнення термінів «презентація», «публічний виступ», «промова».

У нашій статті ми схильні розділити думку О.Б. Тарнопольського і розглядати презентацію як підготовлене професійно спрямоване монологічне висловлювання, об'єднане конкретним завданням і ситуативними умовами, яке базується на результатах аналітичного дослідження певної проблеми, має чітке логіко-композиційне оформлення і націлене на ефективне інформування, мотивування або переконання певної аудиторії з урахуванням її основних культурологічних та соціально-демографічних характеристик [7].

При цьому, з одного боку, презентація розглядається як один із продуктивних видів діяльності, необхідних для опанування студентами, що виконує важливу функцію у численних академічних та професійних сферах і може бути використана для ознайомлення з науковими розробками, новітніми технологіями, інноваційною продукцією; демонстрації досягнень та можливостей; опису методів виробництва; інформування про тенденції та плани розвитку організації; мотивації аудиторії до певних дій тощо [5]. З іншого боку, презентація є різновидом комунікативних вправ, одним із активних методів навчання, який забезпечує задіяння усіх основних видів діяльності: говоріння, письма, читання, аудіювання.

Мета нашої статті – оцінити потенціал презентації як активного методу навчання іноземних мов та продемонструвати можливості його використання в курсі викладання ділової англійської мови студентам магістратури.

Доцільність використання презентацій як активного методу навчання зумовлена тим, що у процесі їх підготовки та представлення студенти вдосконалюють усі складові комунікативної компетенції:

1) *лінгвістичну компетенцію*, пов'язану з опануванням мовних форм, тобто з розвитком лексичних, фонетичних та граматичних мовленнєвих навичок (студенти працюють з автентичними англомовними матеріалами із різних інформаційних джерел);

2) *соціолінгвістичну компетенцію*, завдяки розвитку здатності здійснювати вибір мовних форм, використовувати і трансформувати їх залежно від контексту, враховувати семантичні особливості слів і виразів, їхні конотативні та денотативні значення, передбачати яку реакцію вони можуть викликати в аудиторії (це демонструється на прикладі трансформації однієї презентації при представленні її різним цільовим аудиторіям);

3) *соціокультурну компетенцію* – толерантність, готовність і здатність до ведення діалогу культур, що забезпечується завдяки аналізу специфіки підготовки і проведення презентацій у різних культурах (наприклад, зіставлення східної та західної моделей презентацій);

4) *стратегічну компетенцію* – здатність ефективно брати участь у спілкуванні, обираючи для цього вірну стратегію, адже завдяки використанню презентацій у курсі ділової англійської мови студенти магістратури розвивають навички організації мовлення, його логічної побудови і структурування, формулювання мети, передбачення можливих результатів, розв'язання завдань, викладення висновків і досягнення мети;

5) *дискурсивну компетенцію* – здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби; знання і володіння різними прийомami отримання і передачі інформації, компенсаторними уміннями, мовою тіла та паралінгвістичними засобами (темпом мовлення, тембр голосу, гучність, тон тощо);

6) *соціальну компетенцію*, що передбачає готовність і прагнення співпрацювати з іншими, упевненість у власних силах, а також уміння слухати й цінувати думку інших, емпатію, розуміння інших людей, уміння справитися з конфліктною ситуацією, прагнення до досягнення компромісу як елементу ділового спілкування, ведення конструктивної комунікації, партнерства і співробітництва

Крім того, така форма самостійної продуктивної діяльності студентів як презентація сприяє розвитку вмінь говоріння, читання, аудіювання та письма; навичок діалогу та полілогу; логічного мислення; уміння виявляти найголовніше і відкидати другорядне; структурувати власні думки; розвитку лідерського потенціалу, адаптивності, гнучкості, конфліктостійкості; забезпеченню різностороннього розвитку особистості, контактності, здатності працювати в команді; інтерактивних навичок; удосконаленню навичок комунікативної поведінки; підвищенню творчого потенціалу, креативності; пошуку інноваційних підходів; інформаційної компетентності; самостійності; позитивної самооцінки, толерантності, розуміння інших людей тощо.

Виходячи з того, що метод презентації має значну кількість переваг, він широко використовується у курсі викладання ділової іноземної мови студентам магістратури у Таврійському агротехнологічному університеті.

Уже на першому занятті викладач представляє студентам магістратури презентацію у форматі Power Point, де розкриваються цілі, задачі, структура курсу, основні вимоги до знань та вмінь студентів, завдання до самостійної роботи, індивідуальні творчі завдання, а також специфіка розподілу балів за кожен вид діяльності. Після з'ясування вказаних вище основних моментів викладач пропонує студентам проаналізувати метод представлення інформації, доцільність його використання, вплив на сприйняття і засвоєння інформації, якість комп'ютерної супроводжувальної презентації у Power Point тощо.

До наступного заняття студенти отримують завдання опрацювати основні вимоги до підготовки та проведення презентацій, представлені в різних джерелах. При цьому студенти розподіляються на групи для розробки рекомендацій щодо: 1) підготовки презентації, 2) її проведення, 3) створення комп'ютерної супроводжувальної презентації у Power Point, 4) аналізу усього процесу. Друге заняття повністю присвячується з'ясуванню різних питань щодо підготовки та проведення презентацій, що обговорюються англійською мовою.

Робоча програма з дисципліни «Ділова іноземна мова» передбачає виконання студентом магістратури як мінімум одного індивідуального творчого завдання у вигляді усної презентації. Індивідуальна презентація стає заключним етапом самостійної роботи, що включає: вибір однієї з тем курсу або теми, що відповідає науковим інтересам студента, загальним об'ємом не менше 30 тис. друкованих знаків з метою більш глибокого її опрацювання; роботу з сучасними мультимедійними засобами для самостійного пошуку інформації; укладання власних глосаріїв до теми; використання різних видів перекладу (повний письмовий переклад, реферативний переклад, переклад типу „експрес-інформація”); опрацювання знайденої інформації: анутовання та реферування. Обов'язковим є обговорення презентації після її представлення і розробка порад для її вдосконалення.

Зазначимо, що студент готує презентацію у найбільш прийнятному для нього форматі. Як показує практичний досвід, більшість студентів вдало засвоюють формат презентацій у Power Point ще у школі, адже саме він використовується на уроках англійської мови здебільшого при представленні індивідуальних творчих робіт учнів. Тому корисним видається ознайомлення студентів магістратури з іншими видами презентацій, які набули популярності у світі (печа-куча, відеопрезентація, флеш-презентація, інтерактивна презентація, постер презентація тощо) і заохочення до практичного оволодіння навичками їх створення.

Презентація у форматі **pecha-kucha** (печа-куча або печачка) відрізняється тим, що покликана здолати основні недоліки традиційної презентації при цьому зберігши її переваги. Формат презентації має часові обмеження: презентатор для супроводу своєї доповіді використовує 20 слайдів у форматі Power Point, кожен з яких висвітлюється на екрані протягом 20 секунд, що сприяє максимальній концентрації уваги аудиторії. Таким чином, уся презентація триває лише 6 хвилин 40 секунд. Такий формат проведення презентацій дає змогу зробити їх динамічними і максимально насиченими, не перевантаженими зайвою інформацією, а саму промову конкретизованою і позбавленою фраз на зразок «наступний слайд, будь ласка» чи «можна назад?», а також будь-яких відхилень від теми. Крім того, обмежена кількість часу для презентації змушує презентатора дуже добре підготуватися до неї, багаторазово повторити свою промову до виступу перед публікою. Існує потреба у ретельному доборі візуального матеріалу, адже необхідно відібрати лише 20 слайдів, що найглибше розкривають суть презентації. При цьому рекомендується

акцентувати емоційний аспект, адже відомо, що людина краще запам'ятовує те, що викликає у неї певні емоції, бажано позитивні. У цілому використання презентацій у форматі печатка з використанням мультимедійної технології презентації PowerPoint окрім засвоєння навчального матеріалу, розвитку навичок публічних виступів, сприяє емоційному сприйняттю змісту навчання, розвитку творчого потенціалу особистості, сприяє її життєвому самовизначенню.

Відеопрезентація (*video-presentation*) – формат проведення презентації, що складається зі скомпонованих відеофрагментів. Специфіка відеопрезентації полягає в тому, що вона містить натурні зйомки описуваних процесів та явищ, живу картинку, а не статичні об'єкти. Замість комп'ютерної графіки та інших анімаційних ефектів використовується жива картинка – відео-зображення. Сучасні студенти володіють технічними засобами та основними навичками для запису власного відеоматеріалу та створення відеопрезентацій (здебільшого за допомогою Movie Maker), на основі реальної та актуальної інформації, основаної на практичному досвіді та підкріпленій живими прикладами.

Використання **флеш-презентації** (*flash-presentation*) у навчальному процесі є менш поширеним в Україні, проте досвід роботи свідчить про наявність навичок створення таких презентацій у програмі Adobe Flash 3 деяких студентів магістратури, а також про певний інтерес з боку інших до опанування такими технологіями. Він дозволяє використовувати яскравий дизайн, анімаційні фрагменти, серії фото, дикторське озвучування, музичний супровід, режим автоматичного подання матеріалу тощо. Отже, використання такого виду презентацій забезпечує розмаїття форм викладу матеріалу у процесі вивчення іноземних мов. Крім того, завдяки відносно невеликому розміру таких презентацій вони можуть бути розміщені в Інтернеті, що сприяє підвищенню самооцінки студента, зростанню його зацікавленості у предметі, збільшенню мотивації до набуття різних компетенцій.

Слід зауважити, що перевага усних презентацій з комп'ютерним супроводом (Power Point, Adobe Flash, Movie Maker тощо) полягає в одночасному задіянні різних способів сприйняття інформації: у режимі повільного сприйняття детальної інформації за допомогою центрального зору та у режимі швидкого панорамного огляду за допомогою периферійного зору. У випадку останнього людина миттєво сприймає велику кількість інформації, візуальні образи факти представлені у графічному вигляді, тому текст на екрані має бути мінімальним, адже він краще сприймається на слух.

Останнім часом особливого поширення набуває **інтерактивна презентація** (*interactive presentation*), що дає можливість дистанційної участі у різних наукових заходах (конференціях, форумах, симпозіумах тощо). На жаль, технічні можливості більшості студентів магістратури Таврійського державного агротехнологічного університету є дещо обмеженими, проте це не применшує актуальності розвитку у них практичних умінь та навичок проведення інтерактивних презентацій. Викладачі кафедри іноземних мов заохочують студентів магістратури до заочної участі у міжнародних та всеукраїнських наукових заходах, де презентації здійснюються в інтерактивному форматі, брати участь у їх веб-обговореннях в реальному часі.

Ще одним популярним форматом проведення презентація у міжнародних наукових колах є **постер-презентація** (*poster presentation, poster session*). У вищих навчальних закладах України цей формат викладу результатів досліджень знаходиться лише на початку свого шляху, тому видається необхідним озброїти сучасних магістрів принаймні базовими навичками підготовки та представлення таких презентацій. Рекомендованим форматом для постер-презентацій є А0. Оскільки постер представляється у статичному вигляді, він має привертати увагу, бути легким для сприйняття і містити візуальні образи та графічну інформацію. Постер має містити лише основну інформацію, деталі будуть представлені в усній частині. Обов'язковими елементами постера є назва, ім'я автора, організація, яку він представляє. Наступний блок може містити такі елементи: вступ (*introduction* – макс. 200 слів), методи дослідження (*methods* – макс. 200 слів), проблему (*the problem* - макс. 100 слів), мету (*objective/aim* – макс. 50 слів), виклад основних результатів (*results* – макс. 250 слів), висновки та рекомендації (*conclusions and recommendations* - макс. 150 слів). Для отримання більш детальної інформації про особливості створення постерів та їх презентації студентам рекомендується опрацювати матеріал з деяких інтернет-сайтів (наприклад, <http://people.eku.edu/ritchison/posterpres.html>, <http://www.ncsu.edu/project/posters>, <http://www.slide-share.net/CTSIatUCSF/how-to-design-a-fabulous-scientific-poster>).

З метою забезпечення різноманітності видів діяльності на заняттях з ділової англійської мови корисним видається поєднання різних активних методів навчання. Так, на основі презентації можуть розвиватися жваві *дискусії*, корисним видається поєднання презентації з *рольовою грою* при розподілі певних ролей до представлення презентації (наприклад, група з 2-3 студентів призначаються критиками, інша група – захисниками; або цільова аудиторія розподіляється на декілька груп, які представляють різні культури). Доцільним є поєднання методу *проектів*, фінальною стадією виконання якого стає представлення основних результатів дослідження аудиторії у форматі презентації. Традиційні, відео- та флеш-презентації можуть стати результатом використання методу *кейсів* і продемонструвати історію успіху особистості, компанії тощо. Презентація також може стати невід'ємною складовою при проведенні *віртуальних екскурсій*. Важливо, що презентації можуть поєднувати індивідуальну та групову форми роботи.

Використання різних видів презентацій у викладанні іноземних мов дає можливість підвищення мотивації, інтенсифікації та індивідуалізації навчального процесу, активізації всіх видів сприйняття і пам'яті (зорової, слухової, моторної, асоціативної), створення реальних і уявних ситуацій спілкування, забезпечення міжпредметних зв'язків, опанування і подальше використання студентами високотехнологічних інформаційних засобів навчання.

Крім того, презентації на заняттях з іноземної мови забезпечують реалізацію таких основних принципів організації навчальної діяльності: мотиваційної достатності, культурологічності, практичної реалізації

комунікативної компетенції, зануреності у предметний зміст навчання, предметності та інтегрованості навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності, автономії творчої навчальної діяльності, творчої співпраці [3]. Крім того, саме презентації дозволяють органічно інтегрувати знання студентів магістратури із різних галузей при рішенні певної проблеми, генерувати нові ідеї, розвивати здатності критично сприймати інформацію, апелювати до власного досвіду й самостійно мислити, аргументувати власну думку і вести дискусію.

Отже, використання презентації як активного методу навчання у викладанні іноземних мов студентам магістратури є необхідною умовою формування висококваліфікованих фахівців, професіоналів, готових до участі у міжнародному співробітництві, здатних на генерування нових ідей та їх ефективного представлення в публічних презентаціях.

Джерела та література:

1. Churchman E. C. Developing a public speaking course for non-native speakers of English: problems and approaches / E. C. Churchman. – Bowling Green, OH : Bowling Green State University; Department of Interpersonal and Public Communication, 1986. – 17 p.
2. King J. Preparing EFL learners for oral presentations : [Електронний ресурс] / J. King // The Internet TESL Journal. – 2002. – Vol. 8, № 3. – Режим доступу : <http://iteslj.org/Lessons/King-PublicSpeaking.html>
3. Авсюкевич Ю. С. Методика навчання презентації англійською мовою студентів економічних спеціальностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ю. С. Авсюкевич; Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2009. – 24 с.
4. Драб Н. Л. Навчання майбутніх економістів іншомовного професійно спрямованого монологічного мовлення (монологу-презентації німецькою мовою) : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 : «Теорія і методика навчання: германські мови» / Н. Л. Драб. – К., 2005. – 316 с.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
6. Наука і освіта в умовах інформаційного суспільства: історія та сучасність [Електронний ресурс] : тематичний бібліогр. покажч. / уклад. : Д. В. Ткаченко, І. А. Фісенко. – Миколаїв : МДАУ, 2009. – 80 с. – Режим доступу : http://lib.mdau.mk.ua/info5/index__education_2009.pdf
7. Тарнопольський О. Б. Successful Presentations = Успішні презентації : посіб. для навч. ділових презентацій англ. мовою студ. екон. спец. / О. Б. Тарнопольський, Ю. С. Авсюкевич. – К. : Ленвіт, 2007. – 135 с.

Фокина С.А.

УДК 821.161.1-1 Цветаева“19”

АКСИОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ПУШКИНСКИХ ГЕРОЕВ В ПЕРСОНОСФЕРЕ М. ЦВЕТАЕВОЙ

Актуальность поставленной проблемы характеризуется вниманием современного литературоведения как к аксиологическим доминантам художественного мира художника, так и осмыслением своеобразия его персоносферы и образов входящих в нее.

В соответствии с заявленной проблемой намечены такие **задачи**:

- Выявить аксиологические основы лирической и мировоззренческой системы М. Цветаевой.
- Проанализировать становление цветаевской персоносферы в аспекте ценностных установок поэтессы.
- Проследить, как аксиологическая парадигма М. Цветаевой влияет на выбор героев, входящих в авторскую персоносферу.

В цветаеведении неоднократно поднимался вопрос о важности для становления лирической системы поэтессы пушкинского мифа. Цветаеведы, изучая мифопоэтику, интертекст и аксиологические установки творчества М. Цветаевой (Р. Войтехович [2], О. Клинг [3], М. Мейкин [5], И. Шевеленко [11] и др.) предлагают различный инструментарий, помогающий исследовать поэтический мир в контексте выявления пушкинских влияний и рецепций. Однако исследовательский интерес к аксиологическому статусу пушкинских героев в персоносфере М. Цветаевой носит весьма фрагментарный характер и нуждается в значительно более пристальном научном осмыслении.

Цель данной статьи – поливалентный анализ аксиологического статуса пушкинских героев в структуре авторской персоносферы М. Цветаевой.

Важный в культуре Серебряного века «принцип построения картины мира вокруг оси индивидуальности поэта» [7, с. 5] обуславливает особенности авторской персоносферы М. Цветаевой как сферы «персоналий, образов, сферу литературных, исторических, фольклорных, религиозных персонажей» [9]. Достаточно вспомнить высказывание Е. Фарыно, что мифологизация персоносферы способствует возможности: «раскрыть себе свою суть, свой генезис, строить себя и свою «жизнь» (*пусть всего лишь стихотворную*)» [8]. Значимость образов, входящих в цветаевскую персоносферу, определяют их аксиологический статус в ценностной системе поэтессы. Механизмы рефлексии, идентификации, проекции и остранения позволяют моделировать определенную стратегию поведения героя в создаваемом поэтическом мире в контексте ценностных доминант. Формирование персоносферы дает М. Цветаевой